„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свепа.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући у
хлебарској улици бр. 20.

Број 232. У Новом Саду, у недељу 10. (23.) октобра 1904. Година XX.

Бугарска и значај пута краља Петра у Софију.

За који дан креће се краљ Петар на пут у Софију да посети Фердинанда, кнеза бугарског.

О том путу постоје у Београду и у другим крајевима Српства *различна* мишљења: о целисходности и користи посете краља Петра кнезу Фердинанду. Ми са своје стране држимо да је посета краља Петра у Софији целисходна и да може постати корисна и за Србију и за Српство на Балкану.

Недавно, кад је било крунисање у Београду, учествовало је у тој светковини једно *посебно* бугарско изасланство кнеза Фердинанда, а и бугарска омладина била је у Београду са осталом југословенском омладином, да покаже своју солидарност у погледу споразума и слоге Бугара са Србима. Видећи добру вољу у Бугара за слогу са српским народом, пријатељи те слоге могли су радосно одахнути: е, неће више бити раздора и непријатељства између та два најсроднија словенска племена на Балкану.

Но таки после крунидбених свечаности долажаху црни гласови из Ст. Србије и Македоније: да бугарске комите убијају српске прваке и да читаве српске општине присиљавају да пређу у бугарски егзархат. Те вести учиниле су најнеповољнији утисак у Београду, у Србији, па и у читавом Српству. Полузванични лист данашње српске владе мислио је, да може ублажити тај неповољан утисак, ако жигоже бугарске комите у Ст. Србији као *просте разбојнике*. Али чудновато! Ова изјава полузваничног листа није неповољан утисак учинила на оне државе, које су непријатељски задахнуте према тежњама балканских Словена за своје ослобођење. С друге стране пак та изјава полузваничног српског листа била је од рђавог утиска у Бугара зато, што је српски полузваничан лист *све* бугарске чете као разбојничке означио. Наскоро српска штампа у Београду почела је писати раздраженим тоном против Бугара, па и „Српска Застава“, која је почела од скора излазити, ушла је у те редове. Мисли и осећаји, који су од скора у Срба владали при светковини крунисања о *слози* Бугара и Срба, почели су нестајати. Готово да је надошло таково расположење: да су Срби и Бугари највећи међусобни непријатељи и да међу њима не може бити пријатељства ни слоге. Но питамо ми: да-ли треба и сме бити такав расположај међу Србима и Бугарима? Нама се чини, да је пут краља Петра у Софију баш зато значајан, што треба да поради, у *међусобном интересу Србије и Бугарске, да не буде непријатељског расположаја* међу српским и бугарским народом и да се тренутно нерасположење једних и других одстрани.

Србија је свагда била задахнута пријатељским и братским расположајем према Бугарима још у оно доба, кад су Бугари стењали под турским јармом. Још за време кнеза Милоша давана је заштита Бугарима од стране Србије. За време владавине кнеза Михаила братски расположај према Бугарима ишао је тако далеко, да није чињена разлика између Бугара у Бугарској и Срба у Босни и Херцеговини. У оно доба попикла је она позната песма: „У *Бугарској* и у Босни *наша браћа* пиште“. У оно доба родољубиви Бугари тражили су као *емигранти* заштите у Србији, па су чак долазили и у наше крајеве. Врли покојни бугарски родољуб *Раковски* издавао је у Новом Саду бугарске новине. Прави родољуби српски и бугарски свагда су радили за слогу Срба и Бугара, па би требало да на том и сада раде.

Но преплетени разни интереси неких велесила учинише, да је од времена на време наступило непријатељство између Срба и Бугара. Братска велика Русија за неко време протежирала је Бугаре према Србима. Но пожњела је велику незахвалност од стране Бугара. У Бугарској надошла је грозна *Стамбуловштина*, а наскоро и *Милановштина* у Србији. Дошло је до нечег нечувеног — до рата између Србије и Бугарске, до жалосне Сливнице. Ваља-ли да се жалосна појава непријатељства између Срба и Бугара понови? И није-ли већ у другом облику то, што се у Ст. Србији бугарске и српске чете боре једне против других?! Јасна је ствар, да започети крвави бој између бугарских и српских чета у Ст. Србији, иде у интерес оних држава, које не желе слободу балканских Словена. Појава српских чета у Ст. Србији изазвана је бугарским комитама. Зато ваља да је Србија једном начисто: како стоји са Бугарском? У том погледу чини нам се, да краљ Петар ваља да *расчисти рачуне* са кнезом Фердинандом.

Чудноватe су прилике, у којима кнез Фердинанд већ неких 17 година влада у Бугарској. Словенски дух бугарског народа одстранио је прваштње непријатељско држање кнеза Фердинанда против Русије са читавом Стамбуловштином, као што је словенски дух српског народа одстранио Милановштину. Кнез Фердинанд као католик и стојећи као Кобурговац у тесном и присном пријатељству са чисто католичком владарском лозом Хабсбурговаца — ипак је свога сина *Бориса* као престолонаследника дао прекрстити на источно-православну веру. Од тог доба су бечки кругови бугарског кнеза Фердинанда искључили из свога опћења. Иако је кнез Фердинанд више пута пролазио кроз Беч, владар аустро-угарске монархије није га никад примио у посету. Тек ове године недавно могао је кнез Фердинанд бити примљен од цара-краља у Бечу. Каквог значаја може имати та посета у Бечу?

Кнез Фердинанд баш у оно доба, кад су били запети одношаји између Србије и европских велесила због крвавога догађаја од 29. маја, ипак се састао у свом проласку за Бугарску са краљем Петром. То је знак, да држи за велеважне пријатељске одношаје између Бугарске и Србије. Ми посету кнеза Фердинанда у Бечу држимо да носи на себи обележје оне сфере, која је означена споразумом између Русије и Аустро-Угарске. Према томе не држимо, да би се кнез Фердинанд дао употребити као оруђе аустро-угарских аспирација на Балкану, јер би тиме постао немогућ у Бугарској.

Но на сваки начин да би краљ Петар при својој посети у Софији имао да расчисти рачуне у погледу држања Бугара у Ст. Србији и Македонији према тамошњим Србима. Не би смело бити, не би се смело допустити у Софији, да бугарске чете у Ст. Србији и Македонији нападају тамошње Србе, као што се не би смело допустити, да се тамошњи Срби насилнички терају под бугарски егзархат. Ако у Ст. Србији и Македонији има заиста *разбојничких* бугарских чета, то је друга ствар. Од такових чета одбраниће се Срби. *Али Бугарска не би смела подупирати бугарске чете у име бугарских националних аспирација против Срба.* Друга је важна ствар, да се бугарски и српски државници почну споразумевати о *бугарским и српским националним сферама* у Ст. Србији и Македонији.

Заплети на Балкану, пако је Русија заузета великим крвавим ратом на Далеком Истоку, неће престати, већ ће још све већи обим заузимати. Турске реформе показаће се као неизведиве, а и автономија Македоније са Старом Србијом не би била целисходна, јер би рађала противности између Бугара и Срба. Право решење могло би лежати само у одељењу бугарске и српске националне сфере.

Од споразума Бугарске и Србије у многом ће зависити развој ствари на Балкану. Зато држимо, да је сваки неспоразум између Срба и Бугара на штету обојих, па зато држимо, да је и од велике штете раздраженост српске и бугарске штампе у Београду и у Софији, те да би ваљало да и овде и онде други тон влада.

Баш зато, што у овај мах влада извесна запетост између Београда и Софије, држимо за целисходно што краљ Петар иде у Софију. Посета српског краља у Софији треба да има значај пријатељства између Бугарске и Србије, између српског и бугарског народа у међусобном интересу обе државе и оба народа.

Руско-јапански рат.

После страшне и крваве борбе од пуних дванајст дана, што се водила између Руса и Јапанаца на простору од Мукдена до Љаојана, наступило је на манџурском бојишту затишје. То затишје употребљавају јапанофилски листови, да својим коментарима омаловаже велике успехе руског оружја на реци Шахо-у. У енглеским и америчанским рукама су велике светске телеграфске линије, Енглеска и Америка су позајмиле Јапану силне милијоне да ратује против Русије, те ако би дозволиле, да у свет продру *истиниште* вести о стању јапанске војске после ове дванајстодневне борбе, јапански папири би могли нагло пасти и ту нико већу штету не би претрпео, него баш јапански пријатељи у Енглеској и Америци. Зато енглески и американски војнички „стручњаци“ говоре о повлачењу Куропаткина чак у Харбин и булазне о *руском* поразу у битци између Мукдена и Љаојана.

Руски извештаји, који су до сада увек били објективни и признавали сваки неуспех руски, сасвим противно цртају стање, створено после битке на Шахо-у. По тим извештајима *Јапанци спаљују своју храну и повлаче се натраг.* Како је од последњих ки-

ша земљиште сасвим омекшало, не могу се скоро очекивати операције у већем стилу. Сигурно ће и сад, као и после страшних љаојанских дана, наступити дуже време одмора, за време кога ће обе стране да попуне своје редове свежим трупама, па онда опет грунути једна на другу.

Догађаји на манџурском бојишту за последње две недеље тако су приковали за себе општу пажњу, да се скоро заборавило на Порт-Артур и на његове јуначке бранioце и фанатичне опсаднике. У Токију опет „мисле“, да је отпор тврђаве сломљен и да је заузеће тврђаве питање само неколико дана. Тако су у Токију „мислили“ већ у почетку рата после оног мучког нападаја ноћу од 26. на 27. јануара и од оног доба су Јапанци и њихови пријатељи то пророштво сваке недеље понављали. Али славна руска тврђава држи се и данас, мада на њу већ више од осам месеци пада киша граната и мада су подмукли Јапанци све могуће ратне варанције употребили, да изненаде и отму град. И нека се јапанофили тешкају питањем: „Само докле тако?,“ — Порт-Артур ће се још дуго моћи држати, па ако да Бог и одолети жутом непријатељу, чијих је 80.000 бораца и силне топове славна руска тврђава на Далеком Истоку приковала за себе, те та знатна убојна сила није могла да дејствује против руске манџурске војске. Порт-Артур је већ до сада славно извршио своју задаћу, а генерал *Стесељ* и његови храбри другови записали су своја имена златним словима на странице историје руске царевине.

Руски успеси.

Дописник „Бирж. Вјед.“ телеграфише из Мукдена 6. (19.) о. м. ово:

Козаци генерала *Мишченка* имали су борбе са два батаљона јапанске пешадије. Паљба руске артиљерије била је тако тачна, да је јапанску батерију ућуткала, услед чега се јапанска пешадија натраг повуче. Јуче је једно руско одељење опколело једну непријатељску предстражу. *Један јапански батаљон приморан беше да положи оружје.* Јапанци се лагано повлаче натраг.

У торак је прошао мирно. У среду изгледаше да се Јапанци, пошто су ноћу при руском нападају *изгубили два топа, лагано повлаче.* Судећи по ватри изнад њихова стана, *Јапанци спаљују своја складишта.* Чим се земљиште нешто псуши, *почеће руско продирање.* Изгледа да су се обе стране уморише, *али Куропашкин има још резерве.* Чује се, да је генерал *Рененкампф* на источном крилу постигао очигледне успехе.

Генерал *Куропашкин* неоспорно влада положајима на висинама на реци Шахо. Јака снага постављена је ради заштите крила како на реци Хуну код Сухудиапо-а, тако и на друму од Мугдена у Бањапудзу, тако да се нема бојати побочног кретања Курокијева ни у правцу преко Ханшанског кланца. Предњи ешелони 8. корпуса, који се од средине септембра налази на транспорту. *већ се приближују Мукдену.* Док сав корпус не стигне, проћиће три недеље, па *онда долази пет европских стрељачких бригада,* које све имају брзометну артиљерију.

Генерал-лајтнант *Сахаров* депешом од 6. (19.) о. м. јавља за омање авангардне бојеве. Таком једном приликом хорунжи *Тургењев* са својом патролом нападнут је с растојања од 200 корака ватром из јапанских машинских топова. Сви козачки коњи поубијани су или рањени. Тургењев је сам спасао једног козака дигнувши га на коња и одјуривши с њим.

Око Порт-Артура.

Из Чифу-а јављају: Једна јапанска торпедњача наишла је код Порт-Артура на мину услед чега је јако оштећена и у Чифу донесена. Паљба на Порт-Артур непрекидно се понавља, но бомбардовање нема особитог дејства.

Севастопољ и Шахопу.

Из Петрограда јављају: кад је стигла вест о победи руској код Шахопу-а, завладало је *велико веселе.* Истога дана навршило се равно педесет година од првог бомбардовања многострадалног Севастопоља.

НОВИ САД, 9. октобра 1904.

— **„Финоћа“ једног службеног листа.** Наше саопштење у ствари именовања редарственог повереника у Земуну дирнуло је у живац службени лист троједничке владе, загребачке „Народне Новине.“ Тоном, који ни најмање не приличи *службеном* листу, побијају „Н. Н.“ то наше саопштење. Ми том услужном владином листу, који по кадкад кокетира са „Хрв. Правом“ кад је о Србима реч и који је чудновату улогу играо при септембарским догађајима у Загребу, а коме се од свих Срба допадају само чланови „Српског Клуба,“ имамо једино то да одговоримо, да смо извештај о постављању земунског редарственог повереника добили од свог будимпештанског извештача, особе, којој можемо потпуно веровати. „Злобе,“ коју нам подмеће „фини“ орган хрватско-славонске владе, не може ту бити. Можда је наш извештач погрешно информисан, али ми смо по новинарској дужности регистровали његово извешће зато, што ни мало није немогуће, да мађарска влада изврши онакову повреду автономије Хрватске и Славоније. То јој не би била прва, а не би била ни последња повреда, кад се на Маркову тргу све чини, што се у Будимпешти зажели, а баш „Народне Новине“ су увек готове, да сваку таку повреду автономије прикажу свету као нешто, што одговара нагоди. Нека „Народне Новине“ своју службену неотесаност практикују на другој страни, а не према нама, који смо увек устајали у одбрану права и автономије Хрватске и Славоније. Где је у „Народних Новина“ тако одлучан тон, кад ваља сузбити какав насртај из Будимпеште?

— **Зашто је свргнут васељенски патријарх Јоаким III.** Већ смо јавили, да је васељенски Синод свргнуо с престола васељенског патријарха Јоакима III. поглавито зато, што није хтео да пристане да се српско црквено питање у Босни и Херцеговини реши онако, како то наређују канони православне цркве и како то жели тамошњи српски народ. Како сад из Београда јављају, српска влада примила је саопштење, да је Синод у Цариграду васељенског патријарха *Јоакима* III. свргнуо са патријаршке столице због тога, што је *патријарх пошпомагао аустро-угарску владу у погледу оцепљења српске босанско-херцеговачке цркве од васељенске патријаршије,* а ради присаједињења те цркве карловачкој патријаршији.

У Београду се на разне начине тумачи свргнуће Јоакима III. Мисли се, да ће грчко-манска струја у Синоду ипак бити меродавна, услед чега може доћи до заплета у македонским приликама, и услед таковог држања моћи ће наступити оцепљење Срба и Куцовлаха у Македонији од васељенске патријаршије.

Американац о Русији.

На све клевете, што их незналице или непријатељи руски шире по свету о Русији, најбољи одговор дао је амерички посланик у Петрограду мистер Мак *Кормик.* Посланик Мак Кормик примио је ових дана дописника „Асоцијатед Прес“-а у Паризу, те му је о расположењу у руском народу и о општем положају Русије рекао ово:

„Тешко је ма коме, ко не живи у Русији, да замисли себи потпуни мир, који тамо влада. У пркос страшној борби, у којој је Русија ангажована, Петроград није споља изменио своју физиономију. У друштву влада иста веселост, као и пре рата, позоришта, каване и јавна места за забаве цветају, послови иду као обично, а *нема никакве дубоке забринутости за напредак и исход рата.* Ја сам посетио и унутрашњост земље, па сам свуда опазио исти мир, исти недостатак узбуђења. Овде-онде видео сам трагичне инциденте, каквих сваки рат доноси са собом: опроштај уплаканих матера и жена од својих синова и мужева, који су полазили у фронт, али уопште нисам чуо никакве тужбе. Народ полаже потпуно поверење у владу. Има додуше агитаторских и опозиционих елемената у Русији као и свуда, али велика маса народа је сасвим лојална према цару и има и у влади поверења, да ће добро завршити рат. *Нисам ни шта опазио, да је рат озбиљно оштетио трговину, послове или финансије Русије.* Рат наравно притискује извесне пословне гране, али у Русији не већма него што беше у Енглеској за време јужно-африканског рата. *О каквој општој ушћености или о каквој паници нема ни говора. Руске финансије изгледа да су свима садашњим и будућим ратним захтевима дорасле.* Наименовање кнеза *Свјатополк-Мирског* за последника Плевеова биће од ванредног утицаја и ублажиће строгост старих руских традиција. Имао сам дуг разговор с новим министром и на мене је дубоко утицала чврстина његова карактера и либералност његових назора. Избор човека тако либералног мишљења сведочи о царевој жељи, да напусти заостале традиције, па да се окрене напредној, просвећеној политици.“

Чивутску штампу на европском континенту јако је опекао тај објективни суд американског посланика у Петрограду. Не може та штампа да допусти, да мистер Мак Кормик, који већ неколико година живи у Русији и међу Русима, боље познаје прилике у великој словенској царевини од „државника“ по чивутским редакцијама. Тако на пр. „Пестер Лојд“ пропраћа Мак Кормикову изјаву овим злобним коментаром:

„Толико американски дипломата. Његово врло оптимистично схватање не стоји у складу са телеграфичним моментним извештајима из Петрограда, којих има и у самој француској штампи, која зацело није Русима непријатељска. Тако париском „Матену“ јављају од недеље 2. (15.) о. м. из Петрограда, да у покрајинама влада велико раздражење и да су у Варшави избили раднички немири. Улицама да су пролазиле радничке масе с црвеним заставама и певајући револуционарне песме.. Цела јужна Русија поплављена је брошурама једног револуционарног одбора, које брошире с мотом: „Будите готови! Време је!“ драже духове и међу осталим криве владу, да се при изазивању рата дала водити само себичним побудама.“

Бележећи измишљотине „Матенове,“ орган будимпештанских берзијанера неће да каже својим читаоцима, ко су коловође свих тих револуционарних одбора, што ван домашаја козачке кнуте, у пуној мери заслужене, кују завере, а наимају пропале руске експстенције за извршење њихових злочиначких планова? Зашто „П. Лојд“, коме су меродавнији лажни „телеграфични моментни извештаји“ од суда једног одличног страног дипломате у Русији, не каже, да су те коловође највећим делом „Лојдови“ саплеменици, што смутњама хоће да уздрмају темељ великој словенској царевини, која је трн у оку непријатељима Словенства? *То* су незадовољници у Русији, а не руски народ, који би ти смутљивци хтели да отрују, па зато својој сабраћи и навлаче на врат — Кишењев, дотле рове, док чак и добри руски сељак не дохвати тољагу, те онда настану ствари, због којих чивутска штампа диже дрвље и камење на „руско варварство“. Дрскост синова Израиљевих у Русији иде тако далеко, да су на пр. у Москви и у Калузи заробљене Јапанце на рукама носили и Руси су то мирно гледали. А зар није ту лако могао бити други Кишењев?

Политички преглед.

— **Пут краља Петра у Софију.** Из Београда јављају, да ће краљ *Петар* I. отпутовати 16. (29.) о. м., а приспеће у Софију 17. (30.) о. м. Дана 18. (31.) о. м. после подне краљ Петар I. отпутоваће из Софије. За посету, која носи карактер званичне визите, приређују се многе свечаности, између којих је смотра над војском. Краља ће пратити председник министарског савета *Грујић,* министри *Пашић* и *Прошић* и бугарски отправник послова, пуковник *Хесапчијев.* Путовању краља Петра I., вели „Пестер Лојд“, главна је сврха да покаже, да *српско-бугарско пријатељство у пркос македонским догађајима ипак постоји.* — То и боли „Пестер Лојд“ и његове госе!

— **Србија.** Српски посланик у Цариграду г. *Симић* био је пре неки дан примљен у аудијенцију код султана, да му испоручи захвалност краља *Петра* на султанском честитању о крунисању, а у исто време да умоли султана за што скорију ратификацију трг. уговора између Србије и Турске. „Трговински Гласник“ у Београду, износећи трговинске односе између Србије и Турске већ од берлинског уговора (1878. г.), вели, да би боље било да се није потрзало поново питање о ратификацији уговора, коме је рок већ крајем 1903. године истекао, па сад се тражи ратификација — потпис султанов *на тај уговор,* па да у живот ступи!

— **Немачка** је опет на економско-политичком пољу постигла успех у Турској. Ствар је у овоме: Немци су тражили од Порте концесију, да преко кабла између Цариграда и Кистенце (Констанце) узму у руке саобраћај између Европе и Турске на линији Берлин-Кистенце-Цариград. Сада је изашла султанова ирада, којом се даје концесија немачком друштву, под председништвом барона *Норденлихша*, да положи кабл између Цариграда и Кистенце. Још се поговара и то, да је Немачка код Турске себи осигурала право, да дуж железничке пруге Цариград-Конија-Ерегеш-Багдад подигне и експлоатише телеграфску пругу.

„Drang nach Osten" дивота напредује, јер сав саобраћај између европског и азијског ближег истока биће у његовим рукама!

Позив на претплату.

Крајем прошлог месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који се на трећу четврт, односно до краја септембра о. г. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда, ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност. Ми смо заиста према својим претплатницима до крајњих граница предусретљиви.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којима корача. Трудићемо се, да и од сада свој лист одржимо на висини српског новинарства.

Претплатна је цена „Бранику":

На годину	24 кр. или	30 дин.
На по године . . .	12 кр. или	15 дин.
На четврт године . .	6 кр. или	$7^1/_2$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник" 2 кр. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом **на Администрацију „Браника".**

У Н. Саду, 8. (21.) октобра 1904.

Управа и уредништво „Браника".

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 9. октобра 1904.

— **Исправак у ствари истраге против земунске црквене општине.** Ми смо већ једном у нашем листу рекли, да се од истраге против земунске црквене општине хоће да начини неко велико „државно питање", место да се ова ствар сматра као *обична* истрага против једне црквене општине. Ми знамо, да у тој ствари играју улогу лични и локални односаји. Међутим ми радо примамо сваки стварни исправак, кад нам долази од поуздане личности. А за такову поуздану личност сматрамо и др *Петра Марковића*, адвоката у Земуну, који је некад био и дописник нашега листа и кога иначе из многогодишњег општења с њим познајемо. Исти др. Марковић у једном опширном приватном писму објашњава околности у црквеној општини земунској. Наравно, да ми то приватно писмо не можемо штампати, нити то жели др. Марковић. Али по својој новинарској дужности радо исправљамо чињенице, које је наш земунски дописник нетачно представио. Наиме, др. Марковић каже, да се он није *заједно* са др. Радивојевићем захвалио на чланству у црк. одбору, него да је то учинио *самостално*, пошто се др. Радивојевић захвалио тек после неколико дана, без икаква договора с њиме, др. Марковићем. А узрок, зашто се др. Марковић захвалио, тај је да је он као бивши правозаступник црквене општине дигао од суда легат Васе Васиљевића од 4700 круна и овај према тестаментарној наредби уложио у штедионицу, у којој је требао тај новац лежати 20 година и онда се привести цели својој као заклада. Међутим је председник црквене општине *Паја Николић* новац В. Васиљевића без знања одборског под именом „школски фонд" елоцирао на хипотеке. Кад је пак архидијецезални админ. одбор после истраге дао одбору укор, то он, др. Петар Марковић, пошто му је поступак сасвим коректан био — није могао примити тај укор и зато је иступио из одбора.

Ми, наравно, не можемо контролисати све појединости прилика у црквеној општини земунској, али држимо, да је овај исправак др. Петра Марковића сасвим стваран и зато га доносимо на овом месту.

— **† Коста А. Косанић.** Из *Сомбора* нам јављају, да је тамо 4. о. м. после дугог и тешког боловања преминуо Коста А. *Косанић*, трговац, у 61. години живота. Покојни Косанић беше један од најугледнијих и најимућнијих трговаца у Сомбору и околини, а са лепих особина, које су га красиле као човека и као трговца, беше поштован не само код Срба, него и код иновераца. Био је вирилни члан варошког представништва сомборског. Поред својих великих и разгранатих трговачких послова доспевао је пок. Косанић да се бави и нашим јавним народним пословима, за које се живо интересовао. Од како наш лист излази, био му је сталан, веран претплатник. Иза себе је оставио ожалошћену супругу, две удате кћери, и осталу родбину. У врлом покојнику је изгубио свог доброг поочима г. Ђока *Пиља*, официјал при порезном звању у Новом Саду. Покојни Косанић сахрањен је 6. о. м. уз необично велико учешће сомборског грађанства свих народности и сталежа. Вечна нека је успомена овом честитом Србину трговцу и лака му земља била!

Новости са стране.

— **Словеначке школе у Трсту.** Словенци у Трсту после двадесетгодишње борбе једва извојеваше право, да им држава подиже основне школе. Да им не би деца ишла у туђе школе (немачке и талијанске), они су до сад о свом трошку отворили две словенске школе; али је последњих дана било на 4000 словеначке деце, која су морала да походе несловеначке школе. За оваку жилавост морамо ми Срби завидети словеначкој браћи, који су онде права шака јада према оним многим хиљадама Талијана тршћанских. Њихова истрајност довела их је до победе.

— **Прилози за народну школу у Русији.** Петроградски лист „Русь" отворио је упис ради прилагања за *оснивање народних школа* у Русији до сад са ванредним успехом. Уредништво „Руса" је по који пут опседнуто људима, који доносе прилоге. Отмене госпође у име прилога дају свој накит па чак и сиромашни људи и жене дају своје копјеке. Одзив, на који је овај покрет за народну просвету у ово тешко доба за Русију наишао у свим слојевима народа руског, сведочи, да је руско друштво почело увиђати, како је незнање ширих слојева људи много сметало бољем напретку Русије.

НОВИЈЕ.

Беч, 8. октобра. Грдних *скандала* било ја данас у доњо-аустријском земаљском сабору. Хришћански социјали поднели су прешан предлог, у ком протестују против забране бакљаде градоначеонику бечком дру Луегеру. За прешност је говорио хришћ. социјал *Гесман*, а против ње социјалдемократа *Сајц*. Увреде између хришћанских социјала и социјалдемократа падале су као киша. Заст. *Штурм* је назвао Сајца *ниским денунцијантом*, а *Бјелохлавек* је довикнуо Сајцу: „Језик за зубе, чивутско дериште!" Заст. др. *Шнајдер* рече, да су Чивути још под Римљанима све револуције изазивали, па тако и сад раде. Познато је, вели, да између француског анархисте Равашола и Ротшилда постоји свеза. Чивути ће увек спекулирати на пропаст сваке династије и сваког правог народњаштва. За време говора заст. *Милера* дође до *ужасног скандала*. Говорник спомену држање заст. Фелкла у С.-Пелтну према хришћ. социјалима. *Фелкл* нешто неразумљиво рече, нашто му *Бјелохлавек* довикне: *„Ви дефрауданте сиротињског новца!"* *Фелкл* се на то страшно разјари, те стаде викати:

— *Идући пут доћи ћу с револвером и устрелићу то бесно псето!* Бесно псето се мора убити! (Ужасна вика код хришћ. социјала.) Јесте, ја ћу идући пут доћи с револвером и убићу Вас, ако ме каљате! *Ниједан Чивутин није тако рђав као ви Хришћани.*

Земаљски маршал одредио је сазив дисциплинарног савета против Бјелохлавека и Фелкла.

Софија, 8. октобра. Овдашњи вође македонског покрета решише, да не учествују у свечаностима о доласку српског краља Петра, али да их не ремете.

* * *

Руско-јапански рат.

Токио, 8. октобра. Из јапанског главног стана телеграфишу 6. (19.) о. м.: Средња колона десне војске јуче нападне непријатељску коњицу, која је држала поседнуто село Тунсијапу и отера је одатле, но мало руско пешачко одељење врати се натраг на ту позицију. Непријатељ држи поседнут Вејтоашан. На фронту леве војске све је мирно, али непријатељ приликом и тамо пуца на наше трупе. Ноћу 18. о. м. непријатељ нападне леву колону, али је сузбијен.

Чекинг, 8. октобра. Јапански генерал *Куроки оболео* је од срдобоље и лежи *на самрти.*

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника".

Будимпешта, 9. октобра. (Заступничка кућа.) У данашњој седници министар трговине подноси зак. предлог о вициналној железници Осек—Ђаково—Врпоље и о једном железничком крилу према славонској локалној железници. Прелази се на дневни ред: на расправу о италијанском трговинском провизорију. Заступници Удвари и Дараньи, оба од пучке странке, говоре против предлога.

Алжир, 9. октобра. Над вароши Аин-Зефром беснио је страшан оркан; цело место је разорено, број убијених је велики.

* * *

Распуштање угарског сабора?

Будимпешта, 9. октобра. Уг. Телегр. Кор. Биро јавља: Како се чује, министар-председник ће од недеље у сабору образложити предлог за ревизију пословног реда саборског. **Ревизија ће се спровести ма и свима средствима,** евентуално ће се **и заступничка кућа распустити.**

* * *

Преска парница грофа Тисе.

Будимпешта, 9. октобра. У преској парници, коју је министар-председник гроф *Тиса* покренуо против новинара Владислава *Фењеша* због чланка, у ком је Фењеш осумњичио Тису због пада једне банке, ноћас је завршена расправа. Гроф *Тиса* је држао пред поротним судом говор, у ком је разложио, да је хтео да спасе банку, али интересенти тог завода нису хтели за то да знају. Како је имао право, доказује то, што румунски петролејски извори, које је пропала банка финансирала, доносе сада једном немачком друштву, које их је преузело, 10% добити. Тиса је завршио речима: *„Штитите моју част као и част сваког другог грађанина, а ослободите мађарску штампу од таких паразита!"* Сви слушаоци бурно узвикнуше на те речи: éljen!

Будимпешта, 9. октобра. Расправа преске парнице министра-председника грофа Стевана *Тисе* против новинара Владислава *Фењеша* трајала је јутрос до $^1/_2$6 сати. Поротници изрекоше, да је Фењеш у два случаја *крив* због клевете, те суд *осуди* Фењеша због клевете на *три месеца затвора* и 360 К *глобе*. Пресуда је *правомоћна.*

* * *

Руско-јапански рат.

Мукден, 9. октобра. За јуче се намеравао општи руски нападај, али је то осујетила јако набујала река Шахо.

Петроград, 9. октобра. Цар Никола је наредио да се мобилизирају резервисте у 120 војних округа западних губернија и у сибирском војном округу.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 9. октобра 1904

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	20 К	40	п.
Жито ново друге каквоће	20 „	—	„
Наполица стара	19 „	—	„
Зоб	14 „	—	„
Јечам нови	14 „	40	„
Кукуруз стари окрњен	15 „	60	„
Кукуруз нови окрњен	12 „	40	„
Клипови	8 „	—	„
Пасуљ бели нови	26 „	—	„
Пасуљ жути нови	26 „	—	„
Вика	„	—	„
Мухар	„	—	„
Проја	„	—	„
Вуна	„	—	„

Све од 100 клгр.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**

Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

ДРАГИ ПРИШО!

КУДА ЋЕШ?

ХУКУ.

А ЗАШТО?

ДА РАСТЕРАМ МУКУ.

А ЧИМЕ?

ИЗВРСНИМ БЕРМЕТОМ.

Господ.

Луки К. Алексијевићу

трговцу црквених утвари

у Новом Саду.

Поштовани Господине!

Примио сам наручену одежду уз остали прибор — одежда је красна лијепо израђена и богато украшена тако, да сам уједно са народом увелико задовољан — хвала Вам што поштено послужујете своје муштерије.

Враћам Ваш кивот, који такођер ми се допада, јер сте Ви закаснили послати га а у томе се трефила прилика да у другог скупље платим а гору робу добијем. Видим да при Вама нема чивутарије! Кад бисте и Ви свога агента у Далмацију слали, добро бисте учинили, јер видим да солидно радите.

Примите срдачни поздрав

Братишковци, 8. 21. 4. 1903. Ваш

471 1—1 поп **Богдан Доброта,**

парох.

Ц. О. 247. зап. из 1903. г.

белјега 1 круна

УВЕРЕЊЕ.

Г. Лука К. Алексијевић, израдио је по наручбини потписана одбора „Небо“ за овдашњу Св. Успенску цркву. Небо то је поклонио поменутој цркви г. Никола Димовић овдашњи трговац, израда пак самога неба извршена је на подпуно задовољство како овог одбора, тако и родољубива дародавца, што може само да послужи као лепа препорука за напред именована трговца црквеним утварима.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквене и школске опћине у Новоме Саду, 1. (14.) октобера 1903. год.

К. Миловановић, перовођа. (печат) **П. Попадић,** председник.

469 1—1

Од српске правлславне црквено-школске општине у Бањојлуци.

Број 456.
449 ex 1903.

Господину **Луки К. Алексијевићу**

у Новом Саду.

Код Вас наручене и погођене црквене утвари за овомјесну срп. прав. цркву, потписана општина примила је у потпуном реду; и по прегледу послате нам утвари нашла је да сте наручбину њену на опште допадање и задовољство извршили.

Из општинске сједнице држане у Бањој-Луци, дана 10. априла 1903. за српску прав. црквн. школ. општину.

Перовођа: **Ксенофон Зита.** 468 1—1 (печат) Пресједник: **Стево Памучина.**

Број 86./ex 1904.

СТЕЧАЈ.

На основу 14. §-а основног писма закладе нар. добротвора Ђене Брановачког и супруге му Иде рођ. Вујић, овим се од стране срп. православ. општине сенћанске као руковатељке исте закладе, расписује стечај ради избора једнога стипендисте који гимназијалне науке учи, са годишњом стипендијом од 400 круна, коју питомац у 10-то месечним оброцима на правоваљану признаницу, снабдевену са премапотписом ђимназиалске управе или дотичног факултетског органа, из закладне благајнице у напред подиже, која стипендија простире се и на време док питомац своје науке на универзитету не сврши.

Ову стипендију могу добити гимназисте српске народности и православне вере, а уче се одлично или добро, са таким истим владањем. Сенћани, ако такових не би било, из бившег бачког диштрикта, па тек за тим остали из отачбине, а то тако, да крвни сродници Ђене Брановачког и супруге му Иде рођ. Вујић преимућство имају.

Молитељи који желе ово стипендијско место получити, ваља школском сведоцбом од последње школске године да искажу свој успех у наукама и владању; лечничком сведоцбом да су како телесно тако и душевно потпуно здрави, а општинском сведочбом о надлежности, о материјалном стању својих родитеља или старатеља и о томе колико им родитељи неухлебљене деце имају, напомињући, да изабрани питомац уједно и у исто доба према постојећим наредбама, две стипендије уживати не могу.

Тако са горенаведеним сведоцбама по пропису снабдевене молбенице имају се **до светог Димитрија о. г.** српској црквеној православној општини сенћанској као руковатељки закладе тим сигурније поднети, што се по истечају рока приспеле молбенице неће у обзир узети, која ће за тим и избор питомца обавити.

Из седнице црквеног одбора држане у **Сенти,** 5. (18.) септ. 1904. г.

В. ТЕОДОРОВИЋ ЈОВАН ВУЈИЋ

перовођа. 482 3—3 председник.

Парни автомобил (SERPOLLET-PARIS)

од 5 коњских снага, особито чврсте конструкције, за наше путеве врло добар, брзина до 45 килом. на сат, врло просто руковање, продајем. Осим тога имам мотор за плин (Gasmotor) од 2 коњске снаге на продају.

Панчево.

Др. ВЛАДИМИР АЛЕКСИЋ, лекар.

480 3—3

Чудотворан је онај успех, који пошт. енглеске госпође употребом правог (чистог) енглеског **млека од краставаца постизавају.** Он одстрањује са лица после неколико дана пеге и друге кожње болести и глача боре и од њега постаје лице, нешкодећи кожи, бело, свеже и фино. Ово изврсно средство је како код нас, тако и у Енглеској сва остала средства за постизавање лепоте истисло. Једна бочица стаје 2 К, уз то прави енглески **сапун од краставаца** 1 К и пудер 1 К 20 пот. Може се добити у свакој апотеци. Главно место разашиљања апотека **C. Balassa, Budapest-Erzsébetfalva.** Главно стовариште у **Новом Саду** код апотекара 89. 8—8

СИГМУНДА ЛУКАЧА.

ШИХТОВ-САПУН

„ЈЕЛЕН“. са марком „КЉУЧ“.

Најбољи, најиздашнији и по томе најјефтинији сапун. У њему нема никаквих шкодљивих мешавина.

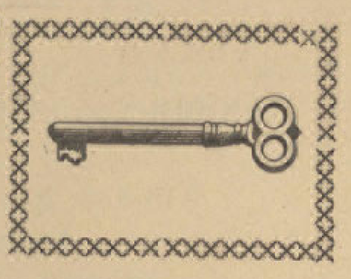

Добија се свуда!

При куповању треба нарочито пазити, да се на сваком комаду сапуна налази име **„Шихт“** и једна од горњих заштитних марака. 223 14—34

Нова штампарија

деоничарског друштва „Бранка“

започела је свој рад и препоручује се српској и страној публици за израду сваковрсних штампарских послова уз најумеренију цену.

Машина најновије конструкције за штампарију, набављена је из Немачке у знаменитој фабрици **Франкентал,** а слова су набављена из цар. и краљ. дворске словоливнице **Попелбаум** у Бечу.

Подузеће са новом штампаријом чисто је трговачко, те ће гледати да своје муштерије, **лепом, чистом** и **укусном израдом** уз **најумеренију цену** задовољи. Црквене и политичне општине за своје наруџбине добијају рабат.

Подузеће са новом штампаријом није подузеће појединца који мора гледати на велику добит, већ је подузеће деоничара који нису спали на велику добит, јер су основали штампарију у родољубивој цели.

Штампарија се налази у Новом Саду у грчко-школској улици број 11. у кући др. Полиша, камо се и наруџбине имају слати. 225 63—

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“. **Штампарија деоничарског друштва „Бранка“.**